

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 12,

Fylke: Akershus.

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Enebakk.

Emne: Gammel Engkultur.

Bygdelag:

Oppskr. av: Jens Jensen.

Gard: Nes,

(adresse): Dalefjerdings p.o.

G.nr. 41 Br.nr. 1 og 2.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Egne.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

- 1, Det ble kaldt eng og uttslått. Ekre var der som det ikke ble såd noen ting, hverken korn eller grasfrø. Mykt tynt gras kaldtes finskjeg. Uttslått forekom mest på myrene. Stutterov ble ikke brukt, det var ukjent her.
- 2, Lau og kvist fra trer som stod i eller omkring enga ble raket vek tidlig på våren. Enten ble det brendt opp eller så ble det båret ind i skauen. Det kaldtes engrenske. Store steiner forekommer skjelden på eng.
- 3, Iflg. tradisjonen var den første som pløide opp en større del av gårdens eng en enke med mange barn. Hun ble enke i 1831. De gamle havreskifter var da så uttsådd at de etter den tids skik måtte uttlegges til sauetrede. Enken samlet opp al den høime som forekom og sådde den på en del gamle havreskift. På den eng som ble oppløid og tilsådd vokste kornet særlig gildt. Det var mange tiggere som gikk på bygda og bad om mat i den tid, disse ble ofte henvist til den her nevnte enke. Og hun hadde høstet så meget korn at hun gav dem alle mat.
- 4, Før å lede bert vandsig fra fjell eller myr ble det gravet store oppne renner. Dyrkning av myr eller vanding av eng og åker er ukjent.
- 5, Til overgjødsling på eng bruktes helst hestegjødsel.

- 6, Er ukjent.
- 7, Til gårdsplas ble som regel valgt et tørt høytliggende sted, selv om dette var i en utkant av eiendommen. Uttusene ble plassert på den laveste side av gårdsplassen for å få fall på låvebrua. Noe særskildt navn på lannesiget eller de øvrige spørsmål er ukjent.
- 8, Gjødsla på eng ble breid utt tidlig på våren, ofte mens telen satt i jorda. Gjødselegreipa var håndsmidd med 4 eller 5 firkantede rette spidse tinner, av jern. Disse vart brukt til det ble stålgreip å få kjøpt.
- 9, For lang tid siden var det ofte fornöd om våren så dyra måtte slippes utt på enga för det ble no grönt i havnegangen. Den lille gjødse som faldt derav ble ikke no å regne med i sammenligning med den store skade dette gjorde. Såsnart det fandtes gras andre steder så undlot dem å havne i sydhellingene, för der gjorde havningen om våren den aller største skade.
- 10, Vårbeitning er helt opphört siden det ble vesentlig kunstig eng, för den tåler mindre tråkk en naturlig eng. Höstbeitningen minket etterhvert som høyavlen ökte etter att grasfrö var tatt i brukk. Siden kravet om bedre foring av melkekuerne er tiltatt og kunstig övergjödsling av etterslatten er blitt mere almindelig så er höstbeitningen igjen blitt förökett.
- 11, Gjødselebrukene ble slått utt tidlig på våren. Noe særskildt redskap kjennes ikke, men ei rive eller ei greip.
- 12, Kuene ble i almindelighet satt ind på vinterfjöset om natta. När havnehagen var så langt fra husene at en ikke gjärdet fegate så var det et sommerfjös i havna. Gjødsla ble kjørt på vinterföre, lagt i hauger på indmarka og breid utt om våren.

- 13, Når det var flere havnehager som lå et stykke fra hinanden, langt fra husene og det ikke var sommerfjøs i enhver av dem, så ble det indgjerdet en bingje som kaldtes kve.
- 14, 15, 16 og 17 Grindgang eller flyttbar kve er ukjent.
- 18, Flyttbare hus^{kar}vistnok ikke været bruktherover.
Sauene lå ute om natten.
- 19, Kve var navnet på en indgjerdet bingje.
- 20, Setherdriften er opphört for så lang tid siden at jeg ikke kan skaffe no opplysning om den.
Rausjö statsalmening ble solgt til private i 1663.
Nå er det igjen noen hytter med navne som By-sethra Myr-sethra o.l. Det er noen fastboende husmend der som er skogsarbeidere.
- 21, Med bare naturgjödsel.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

3388

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING
ADR. NORSK FOLKEMUSEUM
BYGDØY

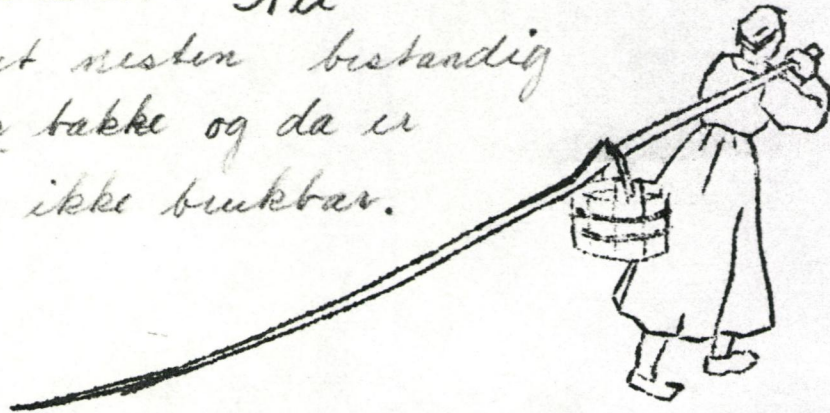
Ver gild og skriv svaret med blyant på same ark.

Tilleggsspørsmål til nr. 5 Vannbæring.

I Tinn i Telemark har ein for eit par mannsaldrar sidan bore vatn på ei lang stong. Ein bar den eine enden over aksla, den andre enden drog ein etter seg på marka. Taret hekk på stonga bak ryggen at den som bar (drog). Ein liten mothake på stonga gjorde at handtaket på bøtta ikkje gleid. Stonga var såpass mjuk at vatnet ikkje skvampla over. Utanom denne opplysninga kjennar ein no denne metoden berre frå Värmland i Sverige. Det kan henda at det tidlegare har vore meir vanleg å bera vatn på denne måten. Hugsar nokon i Dykkar bygd noko om det ?

Ni

Her små vannet nesten bestandig bær oppover bakke og da er en slik stang ikke brukbar.

Tilleggsspørsmål til nr. 12.

Finst det noko opplysning om at ein brukar eller har bruka fiskebein og fiskehovud til brensel ? *Ni, fisken må kjøpes.*

Har ein bruka kumøkk til brensel ? *Ni, her er skov og ved nok.*

Jens Jensen.